

## **PUOLUSTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 7/2006 vp**

**Hallituksen esitys Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

*Ulkoasiainvaliokunnalle*

### **JOHDANTO**

#### ***Vireilletulo***

Eduskunta on 8 päivänä kesäkuuta 2006 lähettäessään hallituksen esityksen Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 67/2006 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi ulkoasiainvaliokuntaan samalla määrännyt, että puolustusvalio-

kunnan on annettava asiasta lausunto ulkoasiainvaliokunnalle.

#### ***Asiantuntijat***

Valiokunnassa on ollut kuultavana  
- neuvotteleva virkamies Päivi Kaukoranta, valtioneuvoston kanslia.

### **HALLITUKSEN ESITYS**

Eduskunnan hyväksyttäväksi annettiin loka-kuussa 2004 Euroopan perustuslaista tehty sopimus sekä laki Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimus kor-

vaa eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta voimassa olevat sopimukset, joihin Euroopan unioni perustuu. Lain voimaantulosta on tarkoitus säätää tasavallan presidentin asetuksella.

### **VALIOKUNNAN KANNANOTOT**

#### ***Perustelut***

Puolustusvaliokunta toteaa, että se on käsitellyt asiaa oman toimialansa osalta aikaisemmin myös lausunnossaan (PuVL 2/2006 vp) valtioneuvoston EU:n perustuslakisopimuksesta antaman selonteon (VNS 6/2005 vp) osalta. Puolustusvaliokunnan lausunnossa PuVL 2/2006 vp on käyty yksityiskohtaisesti läpi ne artiklaehdotuk-

set, joilla EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa pyritään vahvistamaan.

Puolustusvaliokunta toistaa tässä lausunnossaan aiemmat huomionsa siitä, että yhteisen puolustuksen velvoitetta (artikla I-41, 7 momentti) lukuun ottamatta kaikkia muita unionin sotilaallista kriisinhallintakykyä tehostavia aloitteita käytännössä jo toteutetaan perustus-

laillisen sopimuksen kehyksen ulkopuolella. Näitä ehdotuksia ovat EU:n sotilaallisten kriisinhallintatehtävien kirjon kasvattaminen, Euroopan puolustusviraston perustaminen, solidaarisuuslauseke sekä pysyvä rakenteellinen yhteistyö. Pysyvän rakenteellisen yhteistyön osalta puolustusvaliokunta toteaa, että ainoa siihen sisältyvä konkreettinen vaatimus on unionin taisteluosastoihin osallistuminen vuodesta 2007 eteenpäin ja että EU:n taisteluosastokonseptia on jo vuodesta 2004 lähtien kehitetty unionimaiden yhteisin toimin perustuslaillisesta sopimuksesta erillään.

Puolustusvaliokunta pitää hyvänä, että unionimaat ovat määrätietoisesti 2000-luvulla kehittäneet unionin sotilaallista kriisinhallintakykyä. Suomi on ollut tässä kehitystyössä aktiivisesti mukana, mistä on osoituksena muun muassa maamme näkyvä rooli Euroopan puolustusviraston toiminnassa sekä unionin taisteluosastoissa.

Puolustusvaliokunta pitää tärkeänä, että Suomi osallistuu jatkossakin aktiivisesti unionin ja

muiden kansainvälisten toimijoiden johtamaan kriisinhallintaan. Kansainvälinen osallistuminen ei saa kuitenkaan vaarantaa puolustusvoimien päätehtävää eli kansallista puolustusta. Toimintamalli, jossa kotimaan puolustukseen osoitetaan noin 95 prosenttia ja kriisinhallintaan puolestaan noin 5 prosenttia resursseista, on kestävä lähtökohta myös tulevaa toimintaa suunniteltaessa.

Edellä esitetyn perusteella puolustusvaliokunta katsoo, että hallituksen esitys Euroopan perustuslaista tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on valiokunnan toimialaa koskevilta osiltaan hyväksyttävissä.

#### **Lausunto**

Lausuntonaan puolustusvaliokunta esittää

*että ulkoasiainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.*

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kauko Juhantalo /kesk  
vpj. Jaakko Laakso /vas  
jäs. Reijo Kallio /sd  
Saara Karhu /sd  
Antero Kekkonen /sd  
Risto Kuisma /sd  
Seppo Lahtela /kesk

Reijo Laitinen /sd  
Kalevi Lamminen /kok  
Eero Lankia /kesk  
Olli Nepponen /kok  
Lauri Oinonen /kesk  
Antti Rantakangas /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola.

## ERIÄVÄ MIELIPIDE

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tarve on ilmeinen laajentuvassa EU:ssa. Unionin yhteiset kannanotot ovat tarpeen myös maailmanpolitiikassa. Turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan liittyvät kysymykset ovat kuitenkin saaneet EU:n perustuslaillisen sopimuksen valmistelussa kohtuuttoman suuren painon. Sopimusluonnoksessa unionille kaavaillun yhteisen puolustuksen tarve on jäänyt perustelematta. Vaikuttaa siltä, että taustalla on halu kehittää EU:sta sotilaallinen mahti, uusi imperiumi.

Kun puolustusvaliokunta käsittelee vuoden 2003 syksyllä valtioneuvoston selontekoa EU:n perustuslaillista sopimusta valmistelleen konventin tuloksista ja valmistautumisesta hallitusten väliseen konferenssiin, jätin valiokunnan lausuntoon eriävän mielipiteen konventin ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevasta osasta. Myöhemmin konventin tulokset kirjattiin näiltä osin suurin piirtein sellaisinaan ehdotukseen EU:n perustuslailliseksi sopimukseksi.

Ehdotuksessa EU:n perustuslailliseksi sopimukseksi todetaan, että EU:n "jäsenvaltiot sitoutuvat asteittain parantamaan sotilaallisia voimavarojaan". Mielestäni tämänkaltaiseen sitoumukseen ei ole syytä mennä. Vasemmistoliitto kannattikin sen poistamista perustuslaillisesta sopimuksesta.

Samankaltaista sitoutumista ei EU:n perustuslaissa ehdoteta esimerkiksi työllisyyden, sosiaaliturvan ja koulutuksen parantamiseksi tai köyhyyden poistamiseksi. Myös Suomen hallitus totesi selonteossaan, ettei sotilaallisten voimavarojen lisäämistavoite sovi perustuslaillisen sopimuksen luonteeseen. Hallitus oli siten aluksi samalla kannalla kuin vasemmistoliitto, mutta muutti myöhemmin kantansa ja oli valmis hyväksymään aikaisemmin arvostelemansa sitoumuksen.

EU:n perustuslaillisen sopimuksen valmistelu vauhditti myös EU:n puolustusviraston perustamista. Sopimuksen mukaan Euroopan puolustusvirasto "määrittää operatiiviset tarpeet, edis-

tää niiden täyttämiseen tähtääviä toimia, myötävaikuttaa puolustusalan teollisen ja teknologisen perustan vahvistamiseksi tarpeellisten toimenpiteiden määrittämiseen ja tarvittaessa toteuttamiseen, osallistuu voimavaroja ja puolustusmateriaalia koskevan eurooppalaisen politiikan määrittelyyn sekä avustaa neuvostoa sotilaallisten voimavarojen parantumisen arvioinnissa".

Puolustusvirasto perustettiin Eurooppa-neuvoston päätöksellä käytännössä jo vuonna 2004.

Totesin vuoden 2003 eriävässä mielipiteessäni, ettei perustuslaillisessa sopimuksessa kaavaillulle EU:n puolustusvirastolle ollut syytä antaa sotilaallisten voimavarojen arviointitehtäviä ja että Suomen hallituksen olisi toimittava siten, ettei puolustusmateriaalivirastolle hyväksyttäisi tämänkaltaisia tehtäviä. Itse asiassa perustuslaillinen sopimus määrittää viraston tehtävät varsin laajaksi tavalla, joka voi tulevaisuudessa kaventaa sotilaallisesti liittoutumattoman Suomen itsenäistä päätöksentekoa puolustusmateriaalin kehittämisessä ja hankinnassa.

Pyrkimys EU:n muuttamiseen Yhdistyneistä kansakunnista riippumattomaksi itsenäiseksi sotilaalliseksi toimijaksi näkyy perustuslaillisen sopimuksen ehdotuksissa, jotka koskevat ns. Petersbergin tehtävien täydentämistä. Sopimusluonnos ei edellytä YK:n turvallisuusneuvoston valtuutusta tulevissa EU:n kriisinhallintaoperaatioissa. EU voi tulevaisuudessa tehdä sotilaallisia interventioita ja käyttää perustamiaan taistelujoukkoja rauhaan pakottamisessa ilman YK:n asianmukaista päätöstä. Käytännössä tämä voi johtaa YK:n aseman ja vaikutusvallan heikentymiseen.

Rauhanturvain muuttaminen tavalla, joka sallii suomalaisten sotilaiden osallistumisen EU:n kriisinhallintaoperaatioihin ilman YK:n turvallisuusneuvoston valtuutusta, toimii samansuuntaisesti ja on osa Suomen lainsäädännön muuttamista EU:n perustuslakia vastaavaksi.

Suomen on EU:n perustuslakia koskeissa jatkoneuvotteluissa ehdotettava sopimuksen täydentämistä siten, että EU:n kriisinhallintaoperaatioilla on aina oltava YK:n turvallisuusneuvoston hyväksyntä.

Suomen ei myöskään pitäisi hyväksyä perustuslailliseen sopimusluonnokseen sisältyvää ns. rakenneyhteistyötä, jolla käytännössä tavoitellaan EU:n yhteisen puolustuksen vauhdittamista. EU ei tarvitse yhteistä puolustusta, eikä sen siksi pidä sallia myöskään yksittäisten maiden tai maaryhmien tätä koskevien hankkeiden toteuttamista unionin rakenteiden puitteissa.

EU:n militarisointihanketta kuvastaa ehkä parhaiten sopimusluonnokseen sisältyvä turvatakuulauseke, joka voi muuttaa EU:n tulevaisuudessa sotilasliitoksi. Eräät EU:n jäsenvaltiot ovat jo pitkään tavoitelleet Pohjois-Atlantin sotilasliiton Naton ja Länsi-Euroopan unionin WEU:n sotilaallisten turvatakuiden siirtämistä EU:n perussopimukseen. Käytännössä tämänkaltaiset turvatakuut merkitsisivät tulevaisuudessa jäsenyyttä Natossa. Turvatakuulauseke voi jatkossa muodostaa uhan Suomen sotilaalliselle liittoutumattomuudelle.

Sopimusluonnoksessa esitetään EU:lle myös uusia tehtäviä ja välineitä terrorisminvastaisessa taistelussa. Terrorismia, jota luonnoksessa ei tarkemmin määritellä, pidetään sotilaallisena uhkana unionille. Kansainvälinen yhteisö ei ole toistaiseksi kyennyt sopimaan yhteisesti hyväksyttävästä terrorismin määrittelystä. Sopimusluonnoksessa ehdotetaan, että EU voisi tulevai-

suudessa käyttää sotilaallista voimaa terrorisminvastaiseen taisteluun sekä EU:n jäsenmaiden alueella ja mahdollisesti myös kolmansissa maissa.

En pidä tarkoituksenmukaisena, että terrorisminvastainen taistelu sisällytetään yhteisvastuulausekkeeseen. Terrorisminvastaisessa taistelussa pitää sitä vastoin käyttää nykyistä tehokkaammin jo olemassa olevia välineitä, kuten poliisia ja oikeuslaitosta. Sitä vastoin luonnonkatastrofin ja ihmisen itsensä aiheuttamien suuronnettomuuksien tuhojen korjaamiseen yhteisvastuulauseke sopii hyvin.

Totesin puolustusvaliokunnan lausuntoon vuonna 2003 jättämässäni eriävässä mielipiteessä, että "EU:n oma historia on paras todiste siitä, että yhteistyövaraiset keinot — eivätkä sotilaalliset — ovat ylivoimaisia rauhaa edistettäessä. Siksi yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan on oltava nimenomaisesti kaikkien jäsenmaiden yhteistä politiikkaa. Jäsenmaiden yhteisillä poliittisilla linjauksilla ja niiden unionin käyttöön antamalla voimavaroilla EU voi kehittyä rauhanpoliittiseksi voimaksi. EU:n militarisointi on ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa".

Tähän ei ole tänäänkään mitään lisättävää.

Eduskunnan ei pidä hyväksyä EU:n perustuslaillista sopimusta nykysisältöisenä. Hallituksen pitäisikin tuoda sopimuksen ratifioinnin sijasta eduskunnalle pikaisesti ehdotus jatkoneuvotteluissa esille otettavista, Suomen etujen kannalta keskeisistä muutostarpeista.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 2006

Jaakko Laakso /vas